

Motion till riksdagen 2021/22:3968

av **Gulan Avci m.fl. (L)**

Liberala skattereformer för bättre företagsvillkor och ökad rättssäkerhet

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en helhetsöversyn av fåmansbolagsbeskattningen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera lagstiftningen om personalliggare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbättrade skatteregler för enskilda näringsidkare och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över den skattemässiga regleringen av vinstandelslån och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beskattning av styrelsearvoden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förändrat regelverk för ersättning av rättegångskostnader i processer som rör tillämpning av skattelagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regleringen av anstånd med betalning av skatter och avgifter bör reformeras och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter till förhandsbesked i skattefrågor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera reglerna om skattetillägg och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya regler för motivering av överklagan i skattemål och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det skatterättsliga företrädaransvaret och tillkännager detta för regeringen.

Liberal skattepolitik som möter integrations- och klimatutmaningarna

Sverige står inför stora utmaningar. Den svenska arbetsmarknaden befinner sig i fritt fall, med en arbetslöshet som är EU:s fjärde högsta och nästan 190 000 människor i långtidsarbetslöshet. Majoriteten av de som i dag befinner sig i långtidsarbetslöshet har varit borta från arbetsmarknaden i mer än två år. De största förlorarna i denna katastrofala situation på den svenska arbetsmarknaden är utrikes födda, särskilt utrikes födda kvinnor. Statistik från SCB visar att arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor uppgick till 22,8 procent första kvartalet i år, att jämföra med motsvarande siffra för inrikes födda kvinnor, 4,6 procent. Det är personer som med mer av dagens förda politik riskerar att försättas i ett livslångt utanförskap.

De faktorer som påverkar utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden har länge varit kända; inte minst spelar utformningen av skattesystemet en nyckelroll. Att gå från bidrag till egen försörjning måste löna sig – även i plånboken. Det är en grundläggande liberal övertygelse, likaväl som en moralisk självklarhet, att arbete och slit ska löna sig. Att denna självklarhet ska återspeglas i vårt skattesystem är en fråga som Liberalerna länge drivit och som kommer att vara en av våra högst prioriterade frågor i en borgerlig liberal regering vid ett regeringsskifte. Det handlar om att sänka skatterna för låg- och medelinkomsttagare, att öka utbildningspremien genom sänkta marginalsatser samt att undanröja skatterättsliga hinder för sparande. I vår budgetmotion utvecklar vi vår skattepolitik för ökad frihet och fler i egen försörjning, varför inga formella yrkanden läggs här.

Klimatet är vår generations ödesfråga. Det är de närmaste åren som det kommer att avgöras om mänskligheten kommer att kunna bromsa de skenande utsläppen av växthusgaser och se till att klimatet inte ohjälpligt förändras på ett sätt som kommer att göra livet för framtida generationer svårare, fattigare och farligare. Omätliga värden, såväl mänskliga som naturmässiga, ligger i vågskålen. En liberal skattepolitik för en grön omställning handlar bland annat om att stärka principen om att förorenaren betalar och att verka för en mer enhetlig elskatt. Det handlar också om en koldioxidbeskattning som utgår från utsläppen, och avtar i takt med att reduktionsplikten resulterar i lägre utsläpp. I en särskild partimotion lägger vi fram vår politik på klimatområdet, varför inga formella yrkanden läggs här.

Liberalerna har länge verkat för en stor skattereform. I en liberal och borgerlig regering kommer en av Liberalernas största uppgifter vara att skapa ett skattesystem som möter samtidens största utmaningar. Vi vill se ett neutralt skattesystem med breda skattebaser, låga skatter på arbete, goda förutsättningar för innovation och entreprenörskap och en grön skatteväxling. Vi säger nej till en återinförd fastighetsskatt och vi vill sänka flyttskatterna. I denna motion lägger vi fram en skattepolitik med fokus på entreprenörskap och rättssäkerhet. En skattepolitik för att hela Sverige ska kunna växa och för att alla ska mötas av en trygg skatteprocess.

Ett konkurrenskraftigt entreprenörskapsklimat för små och medelstora företag

Sverige behöver ett bättre entreprenörskapsklimat

De senaste decennierna har 4 av 5 nya jobb skapats i företag med färre än 200 anställda. Samtidigt har små och medelstora företag sedan 1993 svarat för mer än 80 procent av den totala sysselsättningstillväxten netto. De små och medelstora företagen skapar varje dag mervärde, tillväxt och arbetstillfällen i Sverige.

Entreprenörskapsbarometern visar att andelen i befolkningen som är företagare är lägre än andelen som skulle vilja vara det. Vi kan i dag konstatera att det finns fler potentiella företagare än vad det finns företagare och fler potentiella grundare av företag som Spotify, Klarna eller Electrolux. Politikens uppgift är mot denna bakgrund enkel: Att undanröja de hinder som i dag finns, så att fler kan se entreprenörskap och egenföretagande som en naturlig väg till egen försörjning.

Ett bristfälligt utformat skattesystem har en negativ inverkan på benägenheten till företagande. Det handlar om såväl direkta som indirekta negativa effekter. Ett högt skattetryck, som Sverige i allt väsentligt fortfarande har, har en direkt negativ effekt på antalet nystartade företag. Lika entydig är forskningen när det kommer till indirekta effekter av skattesystemet: En stor regelbörda hämmar inträdet av nya företag och minskar avkastningen på företagande. Skattesystemet är i dag komplext, inte minst när det kommer till beskattning av näringsverksamhet. Regelkomplexiteten drabbar särskilt de mindre företagen, som i regel har sämre förutsättningar att navigera i regelbyråkratin. Uppskattningar visar att en minskning av skatternas komplexitet med tio procent ökar entreprenörskapet med hela tre procent. Det sambandet måste politiken ta intryck av. Dessvärre har utvecklingen de senaste åren gått i fel riktning: I en färsk undersökning som tagits fram på uppdrag av PWC uppger vart tredje företag att de lägger mer tid på skatteadministration i dag än de gjorde för fem år sedan.

Liberal skattepolitik för ett konkurrenskraftigt företagsklimat handlar om att reducera såväl direkta som indirekta negativa effekter av skattesystemet. I vår budgetmotion lägger vi fram en rad förslag i syfte att komma tillrätta med det höga svenska skattetrycket. I denna motion lägger vi fram en rad reformförslag i syfte att minska företagens regelkrångel och skapa goda förutsättningar för investeringar.

En konkurrenskraftig entreprenörskapskatt

Entreprenörskapskatten, de så kallade 3:12-reglerna, är en följetong i svensk skatterätt. Den infördes i samband med skattereformen 1991 och har sedan dess genomgått ett antal revideringar och varit föremål för ett ännu större antal statliga utredningar och skrivelser. Regelverket avgör hur delägare i fåmansbolag beskattas och är i grunden en konsekvens av det svenska duala skattesystemet. Ett aktiebolag är ett fåmansföretag om max fyra delägare äger aktier som motsvarar mer än hälften av rösterna i företaget.

En väl avpassad utformning av 3:12-reglerna, som ger långsiktighet och tydlighet för våra företagare, är av avgörande betydelse för ett konkurrenskraftigt svenskt företagsklimat. För fåmansbolag – som definitionsmässigt är mindre onoterade bolag – är behovet av ett transparent regelverk av särskilt stor betydelse. Regleringen påverkar i dag ett stort antal svenska företag och anställda i svenska företag. Uppskattningar visar

att inte mindre än 450 000 företag och nära 475 000 delägare omfattas av 3:12-reglerna. Inkluderas även dotterbolag är sammanlagt över 1,5 miljoner människor i dag anställda i ett fåmansföretag, en ökning med nästan 50 procent jämfört med för 20 år sedan.

Trots, men också i viss mån på grund av, upprepade reformer har 3:12-reglerna fortfarande en rad brister. Den mest uppenbara är regelverkets komplexitet. Att regelverket uppfattas som krångligt av många företagare är ett stort problem; jobb- och välståndsskapande småföretagare ska inte behöva sätta sig in i komplexa regelverk för att kunna driva företag. I en färsk undersökning som tagits fram på uppdrag av PWC uppger vartannat företag att förändringar av 3:12-reglerna är en av de viktigaste frågorna. Kritik mot regelverkets komplexitet har även vid ett flertal tillfällen framförts av Lagrådet. Trots denna kritik har komplexiteten inte minskat utan tvärtom ökat över tid. Det är en allvarlig utveckling som på sikt riskerar att drabba svenska företag och svenska arbetstillfällen. Det måste bli betydligt enklare att som småföretagare driva företag, och ett mer konkurrenskraftigt 3:12-regelverk är en viktig pusselbit i att säkerställa det. Liberalerna vill se en reformering av de nuvarande 3:12-reglerna. Inom ramen för en sådan reformering bör med fördel en höjning av schablonbeloppet i förenklingsregeln övervägas, vilket skulle möjliggöra för fler att använda sig av den förenklade schablonbeskattningen.

En reformering av 3:12-reglerna bör också innefatta en justering av det så kallade kapitalandelskravet, som innebär att bara delägare som äger minst fyra procent av kapitalet i ett företag får beräkna ett lönebaserat utrymme. Kapitalandelskravet har flera nackdelar. Det försvårar för företag att knyta nyckelpersoner till sig genom att erbjuda dem att förvärva andelar i företaget som motsvarar mindre än fyra procent av kapitalet. Det skapar också tröskeeffekter och ger incitament till skatteplanering i form av uppdelning av företag i mindre enheter. Kapitalandelskravet infördes 2014 trots stora protester från remissinstanser, Lagrådet samt en rad tunga experter. I SOU 2016:75 föreslogs ett slopande av kapitalandelskravet, som dock aldrig genomfördes. Frågan bör väckas på nytt.

I skrivande stund är regelverket föremål för ytterligare en revidering (Fi2021/01697) med förslag till en skärpning av den utvidgade fåmansföretagsdefinitionen. Liberalerna noterar, i likhet med en rad remissinstanser, att reformen gör lite för att öka den viktiga förutsebarheten och långsiktigheten i fåmansföretagsbeskattning. I stället framstår förslaget som ytterligare en komplexitetshöjande justering i det lapptäcke som är dagens fåmansbeskattningsreglering. Det är olyckligt. Svenska småföretag förtjänar bättre än det lappande och lagande som har präglat de senaste årens förhållningssätt till 3:12-regleringen. Liberalerna vill göra 3:12-reglerna till föremål för en övergripande översyn, i syfte att förenkla regelverket, minimera skadliga och snedvridande effekter och göra det mer attraktivt att driva ägarledda företag i Sverige.

Minska företagens regelbörda

Företagens kostnader för efterlevnad och administrering av regler och lagar ökar med ofattbara ungefär en miljard kronor om året. De företag som upplever störst problem med regelkrångel är små och medelstora företag, samma företag som skapar flest arbetstillfällen i Sverige. Att minska företagens regelbörda är en avgörande fråga för svenska jobb, svenskt företagsklimat och inte minst den svenska ekonomin. Under alliansregeringen såg vi till att införa förenklade regler för redovisning – en reform som

har minskat regelbördan avsevärt för många företag. Den reformen måste nu följas upp. Men mer finns att göra för att minimera företagens regelkrångel.

Ett område framstår som särskilt angeläget att reformera: systemet för personalliggare. Skyldigheten att föra personalliggare pekas gång på gång ut som ett moment som sätter käppar i hjulet för småföretag och som ger upphov till kostnader kopplade till revelegerlevnad. I skatteutskottets utvärdering av regleringen från 2019 konstateras att företagen lägger i snitt 11 000–13 900 kronor om året på att efterfölja regelverket. I Mikroföretagsutredningen (2021:60) från juni i år pekas personalliggaren ut som ett av de regelverk som är särskilt betungande för mikroföretag. Bland annat upplevs att kontrollavgifternas storlek är oproportionerlig i de fall ett oavsiktligt fel har gjorts. Även Tillväxtverket pekar i rapporten ”Förenklingsresan” ut regelverket som ett prioriterat område för att initiera reformer och förenklingar.

Det är hög tid att se över det förlegade regelkrångel som hämmar verksamheten, särskilt i små och mindre företag, och som bidrar till att den samlade regelbördan för företag blir långt högre än vad som är motiverat. En reform av personalliggarreglerna är en viktig pusselbit i detta arbete. Systemet infördes i syfte att effektivare kontrollera skattefusk. I praktiken har regleringen dock i stället lett till att seriösa företag fått en ökad regelbörda, samtidigt som några positiva effekter på förekomsten av svartarbete till följd av regleringen inte kan konstateras. Trots detta har systemet successivt utökats till fler branscher. Den utvecklingen måste nu vändas – Liberalerna vill se en kraftig reformering av systemet. Som ett första steg bör den skyldighet som i dag finns för kunder i byggbranschen att föra personalliggare inom byggverksamhet avskaffas. Att föra personalliggare bör, om det krävs, vara arbetsgivarens ansvar. Men vi vill gå längre. En statlig utredning bör tillsättas i syfte att se över möjligheterna att helt och hållet fasa ut skyldigheten att föra personalliggare.

Förbättrade skatteregler för enskilda näringsidkare

Enskilda näringsidkare är den företagargrupp i Sverige som är störst till antalet. Enligt Skatteförenklingsutredningen uppgår gruppen till ca 753 000 personer och utgör cirka 60 procent av Sveriges alla företag. Merparten av företagen är små företag med liten eller mycket liten verksamhet. Det rör sig med andra ord om en stor och viktig grupp av företagare, som har ett stort behov av enkla och transparenta skatteregler.

För enskilda näringsidkare finns särskilda skatteregler som bland annat möjliggör företagssparande samt regler om räntefördelning, som identifierar företagets kapitalinkomster. Reglerna är i sak systematiskt korrekt utformade. Men en hög komplexitetsgrad har resulterat i att de är såväl detaljrika som i vissa delar svåröverskådliga för gemene man. En förenkling av regleringen är av stor vikt för att minska regelbördan och öka tryggheten för den stora gruppen enskilda näringsidkare som varje dag skapar tillväxt och skatteintäkter för Sverige.

Den utredning som tillsattes inom ramen för januariöverenskommelsen om enklare skatteregler för enskilda näringsidkare (SOU 2020:50) var ett viktigt steg i riktning mot ett enklare regelverk. I utredningen föreslås en rad ändringar som syftar till att förenkla regelverket för enskilda näringsidkare, förslag som det nu är av stor vikt att regeringen – med beaktande av remissinstansernas synpunkter – genomför. Bland de viktigare regeländringarna som föreslås är ett slopande av den negativa räntefördelningen, som skulle innebära en stor förenkling av regelverket. Däremot delar Liberalerna inte utredarens slutsats om att ett slopande av reglerna om expansionsfond skulle medföra

till övervägande del positiva konsekvenser för företagen. Det skulle förvisso innebära en regelförenkling, men de negativa konsekvenserna av förslaget överväger. Möjligheten till resultatutjämning genom avsättning till expansionsfond bör bevaras. Reglerna syftar till att skapa neutralitet mellan företagsformer, så att liknande möjligheter finns för enskilda näringsidkare till resultatutjämning (sparande) över tid som finns i ett aktiebolag. I dag används expansionsfonden främst för resultatutjämning för beskattning under längre tid än sex år och för pensionssparande. Vi menar att ett slopande av expansionsfonderna mot bakgrund av detta inte är tillrådligt. Inte minst den pågående pandemin har påvisat vikten av möjligheten att bygga upp reserver i verksamheten för att klara oförutsedda händelser.

Ytterligare ett viktigt steg i rätt riktning är den schabloniserade inkomstbeskattning av enskilda näringsidkare som föreslås i SOU 2021:55, ett delbetänkande från ovannämnda utredning. Behovet av en schablonbeskattad företagsform framstår som särskilt angeläget i ljuset av den regelbörda som enskilda näringsidkare i dag står under. Rätt utformad kan en sådan företagsform sänka trösklarna och öppna upp för fler egna företagare i Sverige. Samtidigt är det av vikt att en sådan reglering utformas på ett sätt som säkerställer en skatterättslig neutralitet mellan olika företagsformer.

Underlätta investeringar

Ett skattesystem som möjliggör en god tillgång till externt kapital för mindre företag är en viktig pusselbit i ett företagsvänligt skattesystem. Det är genom en effektiv kapitalförsörjning som svenska företag kan blomstra och skapa nya arbetstillfällen, innovationer och välstånd.

Vinstandelslån, det vill säga ett lån där räntan eller det belopp med vilket återbetalning ska ske är beroende av bolagets utdelning eller vinst, är en viktig finansieringsform för många små och medelstora företag. Eftersom det utgör ett viktigt alternativ till traditionella banklån spelar finansieringsformen en särskilt viktig roll vid finansiering av växande företag och innovationsföretag. Finansieringsformen gör det också möjligt att attrahera externt kapital utan krav på att förändra rådande ägarstruktur, vilket är av betydelse för företag som vill ta in utländska investerare. Bland annat i Gräsrotsfinansieringsutredningen (SOU 2018:20) konstateras betydelsen av vinstandelslån i den snabbt växande svenska gräsrotsfinansieringsrörelsen.

För att underlätta för vinstandelslån och stimulera investeringar i svenska innovationer bör den skattemässiga regleringen av vinstandelslån ses över. Huvudregeln i svensk skatterätt är att ränteutgifter, det vill säga räntebetalningar, är avdragsgilla för det betalande företaget. När det kommer till vinstandelslån är regleringen emellertid föremål för undantag, bland annat om det låntagande företaget är ett fåmansföretag. Begränsningen försvårar kapitalförsörjningen i små och medelstora företag. En översyn bör göras av möjligheterna att avgränsa ränteavdragsförbudet i syfte att säkerställa en skatterättslig reglering som främjar investeringar, samtidigt som risken för skatteplanering minimeras.

Beskattning av styrelsearvoden

Hur styrelsearvoden ska beskattas är en fråga som har varit uppe för prövning vid en rad tillfällen i Högsta förvaltningsdomstolen. De juridiska oklarheterna tog vid i början på

1990-talet, då domstolen slog fast att styrelsearvoden ska beskattas hos styrelseledamoten som förvärvsinkomst oavsett om arvodet fakturerats av och intäktsförts i ledamotens aktiebolag. Sedan dess har ett stort antal rättsfall drivits och avgjorts på samma tema, med delvis olika utgångar i olika mål. Det är troligtvis få – inte ens disputerade skattejurister – som förstår vad som faktiskt gäller (se t ex Knutsson, Svensk Skattetidning 2/2021, s. 95).

Att rekrytera externa styrelseledamöter är ett viktigt sätt för mindre och växande företag att knyta till sig viktig kompetens. Det finns därför anledning att anta att den juridiska oklarheten kring hur styrelsearvode ska beskattas har negativa konsekvenser för förutsättningarna att driva företag. Givetvis minskar attraktiviteten i att anta ett styrelseuppdrag om beskattningen av detta uppfattas som oförmånlig eller osäker. Av möjligen ännu större betydelse är emellertid att osäkerheten i regelverket påvisar möjligheterna att kringgå regleringen. Det finns redan i dag exempel på företag som kringgår tjänstebesättning genom att sluta konsultavtal, så att styrelsearvodet istället beskattas som konsultarvode. Eftersom styrelsearvodet fyller en viktig styrande funktion för företagets aktieägare är denna utveckling minst sagt problematisk och riskerar att undergräva grundläggande associationsrättsliga principer.

Mot bakgrund av detta vill Liberalerna se en reformering av inkomstskattelagen, i vilken förtydligas att styrelsearvode utgör inkomst av näringsverksamhet för mottagaren.

En rättssäker skatteprocess

Svensk skatteprocess måste bli mer rättssäker

Rättssäkerhet i den skatterättsliga regleringen är av grundläggande betydelse i en demokratisk och välfungerande stat. I grunden handlar en rättssäker skattelagstiftning om uppfyllandet av tre grundläggande principer: förutsebarhet, legalitet och likabehandling. Det måste stå klart för den enskilde vad dennes skattskyldighet uppgår till och vad den grundar sig på. Alla personer, fysiska och juridiska, måste behandlas på ett neutralt och likvärdigt sätt av myndigheter och regelverk. Dessa principer manifesterar sig på en rad sätt i vårt rättssystem, inte minst i Regeringsformens första och andra kapitel. All offentlig makt ska utövas enligt lagarna, det offentliga ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet och det ska finnas effektiva rättsmedel för enskilda för att pröva sin rätt gentemot det allmänna.

Trots vikten av en rättssäker skattereglering har den svenska debatten inte lagt någon större vikt vid de rättsstatliga principernas efterlevnad på skatteområdet. Det finns fortfarande stora brister i dagens skattesystem, inte minst bristande förutsägbarhet. Senast 2013 befanns den svenska skattelagstiftningen stå i strid med förbudet mot dubbelbeskattning (*ne bis in idem*) enligt en prövning mot Europakonventionens sjunde tilläggsprotokoll och artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Detta påvisar med önskvärd tydlighet att vägen är lång – även om färden har påbörjats, bland annat tack vare initiativ från Liberalerna – mot målet om en rättssäker skattelagstiftning.

Rättvisa rättegångskostnader

Frågan om rättegångskostnadernas fördelning är en grundlagd processrättslig fråga, som är av stor betydelse för den skildes möjligheter att tillvarata sin rätt. Regelverket för skatteprocess medger i dag att den enskildes skäliga kostnader för ombud ersätts i de fall då den enskildes talan bifalles, vilket är en viktig princip. Den som rättmätigt driver en process för att korrigera en felaktig beskattning, och dessutom får felaktigheten bekräftad i domstol, ska givetvis inte behöva stå för stora rättegångskostnader.

Dessvärre har lagstiftningens utformning inte visat sig ha avsedda effekter. I praktiken tillämpas lagstiftningen på ett restriktivt sätt, vilket har medfört att enskilda i skatteprocesser inte sällan får endast mycket små summor ersatta. En undersökning genomförd av stiftelsen Rättvis skatteprocess visar bland annat att enskilda som vunnit bifall i processer i få fall fått ombudskostnader ersatta – endast i 20 procent av fallen hos Skatteverket, i 19 procent i förvaltningsrätterna och i 3 procent i kammarrätterna. Därtill visar undersökningen att de som överhuvudtaget har beviljats ersättning i snitt har erhållit endast 13 procent av det yrkade beloppet.

Denna bild av ersättningsnivåerna bekräftas även i en tidigare kartläggning, redovisad i SOU 2013:62. I betänkandet konstateras att i förvaltningsrätterna medgavs ersättning med ungefär hälften av det yrkade beloppet, oavsett om det var helt eller delvis bifall. I kammarrätterna medgavs ersättning med 26 procent av det yrkade beloppet när huvudyrkandet bifölls helt och med 35 procent av det yrkade beloppet när huvudyrkandet bifölls delvis.

Svårigheter att få rättegångskostnader ersatta kan innebära att Skatteverket får en fördel mot den skattskyldige i processen. Skatteverket har betydligt större resurser och lägger ner betydligt mycket mer tid än vad enskilda och företagare kan göra, även via juridiska ombud. Genom detta skapas en obalans mellan parterna, som i grunden åsidosätter den i processrätten grundläggande kontradiktoriska principen. Rättssäkerheten riskerar att åsidosättas samtidigt som risken för fel i beskattningen ökar om den skattskyldige inte på ett tillräckligt sätt kan använda sig av ombud för att tillvarata sin rätt.

Liberalerna vill mot bakgrund av detta tillsätta en utredning i syfte att se över regelverket. Utredningen bör få i uppgift att belysa hur gällande regelverk kan justeras för att fler ska kunna erhålla ersättning för rättegångskostnader i fall där målet har avgjorts till fördel för den enskilde.

Justering av anståndsreglerna

En skattskyldig person – fysisk eller juridisk – kan ansöka om anstånd med skatteinbetalning. Möjligheten att erhålla anstånd innebär ett viktigt undantag från utgångspunkten i svensk skatterätt om att beslut om skatter blir direkt verkställbara. Skälen till att någon ansöker om skatteanstånd kan vara flera. Under pandemin har anståndsregleringen kommit att uppmärksammas, och tillfälliga anstånds möjligheter har införts i syfte att underlätta för företag som hamnat i tillfällig likviditetskris. Liberalerna har vid en rad tillfällen uttalat sig om den tillfälliga regleringen och bland annat krävt en omgående förlängning av den nuvarande tillfälliga regleringen samt att långsiktiga spelregler ska ges för de företag som på grund av pandemin har tvingats att skjuta upp skatteinbetalningar. Den tillfälliga regleringen lämnas här okommenterad. Reformen krävs dock av det regelverk som kommer att fortsätta gälla även efter pandemin.

Anståndsregleringen är i dag utformad på ett sätt som innebär att beviljande av anstånd sker i relativt få fall. Den vanligaste grunden för att bevilja anstånd med betalning av en skatt eller avgift är att det råder ovisshet om utgången i ett skattemål. I dessa fall kan anstånd beviljas om det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas. Möjligheten att på detta sätt skjuta upp skattebetalningar till dess att den juridiska sakfrågan är löst i domstol är inte bara en viktig rättssäkerhetsgaranti, utan kan även vara av stor vikt för ett företags likvida situation i fall då omfattningen av skattskyldigheten har missbedömts. Enligt en undersökning från Svenskt Näringsliv är antalet bifall i anståndsmål klart lägre än vad lagstiftaren angett som syfte med regleringen. Denna restriktiva tolkning av regelverket påvisar behovet av att se över lagstiftningen. Det är allvarligt att ett regelverk tillämpas på ett sätt som direkt strider mot syftet med detsamma.

Liberalerna vill se en översyn av anståndsregleringen, särskilt vad avser anstånd beviljat på grund av ovisshet om utgången i ett skattemål. Vi menar att huvudregeln i dessa fall bör vara att anstånd ska beviljas förutsatt att det inte finns fara för dröjsmål med betalningen. Coronapandemin har även påvisat behovet av en generell översyn av anståndsregleringen, ett regelverk som i dag i många delar är ålderdomligt. Inte minst finns det skäl att se över huruvida nivåerna på avgift och ränta vid beviljat skatteanstånd är motiverade. En permanent version av den krisreglering som införts under pandemin bör utredas.

Ökad möjlighet till förhandsbesked

Ett prioriterat område för ökad rättssäkerhet i det svenska skattesystemet är förhandsbeskedsinstitutet. Skatteverkets handläggares rådgivning i telefon eller i skrift är inte bindande. För den som vill ha bindande svar finns det i dag två möjligheter till förhandsbesked i skattefrågor: brevsvar från Skatteverket eller förhandsbesked. Båda dessa har brister.

Brevsvar kan endast meddelas inom vissa begränsade skatteområden. Beroende på skatterättslig fråga kan förhandsbeskedet vara bindande eller icke-bindande för Skatteverket. Exempelvis är besked om utdelningar av aktier eller bindande prissättningsbesked vid internationella transaktioner inom koncerner inte bindande. Detta är en stor brist, eftersom det ofta är i dessa frågor som behovet av rådgivning är som störst. Utöver Skatteverkets besked kan man även begära förhandsbesked från Skatterättsnämnden, där ett antal utomstående skatteexperter avgör skatteärendet. Skatterättsnämndens förhandsbesked är ett viktigt verktyg för klarhet om gällande skatteregler. Dessvärre är det ofta en kostsam affär att utforma en relevant frågeställning, vilket kräver rådgivning från skattejuridiskt kunniga ombud. Processen tar dessutom ofta lång tid och är inte väl lämpad för mindre skatterättsliga frågeställningar.

Sammantaget är dagens system inte tillräckligt utbyggt för att kunna ge den trygghet kring beskattningsfrågor som enskilda rättmätigt kan förvänta sig. Liberalerna vill se en utbyggnad av förhandsbeskedsinstitutet. Skatteverket ska kunna ge bindande skriftliga svar på skattefrågor. Det bör också göras mer för att säkerställa att färre fall inträffar där Skatteverket ger felaktig information.

Reformera reglerna om skattetillägg

Skattetillägg påförs vid lämnande av felaktig uppgift. Detta görs oavsett skäl och utan krav på prövning av uppsåt eller oaktsamhet. De möjligheter till befrielse- eller nedsättningsgrunder som finns tillämpas därtill restriktivt. Dagens skattetilleggssystem är svårt att förstå och får långtgående konsekvenser för i synnerhet småföretagare. En utredning bör därför utvärdera hur uppsåt eller högre grad av oaktsamhet för utdömande av skattetillägg kan införas.

Nya regler för motivering av överklagan

När Skatteverket överklagar en dom från förvaltningsrätten saknar överklagan ofta motivering annat än att Skatteverket inte instämmer med utfallet i förvaltningsrätten. Detta ska jämföras med de relativt omfattande kraven på motivering av överklagan som en enskild möter. En utredning bör överväga huruvida det finns skäl att jämna ut denna skillnad.

Reformera det skatterättsliga företrädaransvaret

Det skatterättsliga företrädaransvaret innebär att en styrelseledamot eller verkställande direktör för ett företag kan göras personligt ansvarig för företagets obetalda skatteskulder om han uppsåtligt eller av grov oaktsamhet inte betalat dessa senast på förfallodagen. Regleringen har varit föremål för omfattande kritik från såväl näringslivet som akademien.

Problemen med regleringen är flera. För det första har regleringen en konkursdrivande effekt. Ett företag som befinner sig i tillfällig likviditetskris blir automatiskt föremål för företrädaransvar. För att undgå personligt betalningsansvar måste styrelsen begära bolaget i konkurs, ställa in samtliga betalningar eller ansöka om företagsrekonstruktion. Detta innebär att många företag som tillfälligtvis inte har medel för att betala sina skulder begärs i konkurs för att styrelsen vill undvika personligt betalningsansvar.

För det andra har regleringen en avskräckande effekt på benägenheten till företagande. Aktsamhetsnormen för att undvika personligt betalningsansvar är mycket sträng; inte bara ska styrelsen känna till samtliga förfallodagar för skatteskulder, den ska dessutom kontrollera att alla skatteskulder är korrekt beräknade och betalade innan förfallodagen.

För det tredje har regleringen en hämmande effekt på rekrytering av externa styrelseledamöter till företag. Betalningsansvaret är solidariskt för företagets styrelse och verkställande direktör, vilket innebär att talan kan riktas mot den som har bäst betalningsmöjligheter – oavsett graden av personlig skuld. Detta medför att det blir svårare för företag att locka till sig kompetens i form av externa styrelseledamöter, eftersom de inte vill riskera att träffas av företrädaransvaret.

Med anledning av den allvarliga kritik som riktats mot systemet har utredningen SOU 2020:60 genomförts och tidigare i år överlämnats till regeringen. Det är en för Liberalerna prioriterad fråga att de förbättringar av regelverket som föreslås i utredningen genomförs. Det skatterättsliga företrädaransvaret är, såsom det i dag är utformat, direkt företagarfientligt.

Gulan Avci (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Mats Persson (L)

Maria Nilsson (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)